

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71 - 52 /15
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

дел. бр. 24833 датум: 26.06.2015.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА ПРЕПОРУКА НПМ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
ПОСТУПАЊА ПРЕМА НЕРЕГУЛАРНИМ МИГРАНТИМА/ТРАЖИОЦИМА
АЗИЛА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Извештај о посети Полицијској управи у Пироту

Београд, јун 2015. године

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЂЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Полицијска управа у Пироту
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење спровођења препорука НПМ за унапређење поступања према нерегуларним мигрантима/тражиоцима азила у Републици Србији (бр. препоруке: 75-6/14)
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	09. јун 2015. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена телефонским путем
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	Вођа тима: Јелена Унијат, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Чланови тима: Јелена Јелић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Јелена Самарџић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i> Драган Божовић, <i>Београдски центар за људска права</i> Душан Покушевски, <i>Београдски центар за људска права</i>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви полицијски службеници у Полицијској управи Пирот остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, пружили све тражене информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

2. МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамом разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10.02.2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно нерегуларним мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција.

---

1 „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

2 Потписан 12. децембра 2011. године.

3 Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“.

3. ПРАЋЕЊЕ ПРЕПОРУКЕ НПМ

3.1. Поступање према затеченом странцу

Од почетка 2015. године до дана посете НПМ тима, на територији ПУ Пирот затечено је 598 странаца.

3.1.1. Утврђивање идентитета

Полицијски службеници ПУ Пирот затеченог странца који незаконито борави на територији Републике Србије лишвају слободе и спроводе у полицијску станицу ради утврђивања његовог идентитета. По довођењу или доласку ових лица у полицијске станице приступа се њиховом спољном прегледу, пре свега из разлога безбедности. Приликом прегледа лицима се привремено одузимају ствари о чему се сачињава службена белешка. Како велики број њих нема код себе исправе подобне за доказивање идентитета, током прегледа посебна пажња се посвећује проналаску исправа, а што је већином безуспешно. Сходно томе, лични подаци се углавном утврђују само на основу изјава странаца, а путем упитника о личним подацима који је на енглеском и арапском језику. ПУ Пирот има уређај који им омогућава брз увид у информацију да ли је затечени странац већ негде био дактилоскопиран (према речима полицијских службеника „БРЗИ АФИС“), али се до сада то није дешавало.

Сви затечени странци, без обзира да ли изразе намеру за тражење азила (тражиоци азила) или не желе азил у Србији (нерегуларни мигранти), фотографишу се и дактилоскопирају, осим малолетника. Подаци који се односе на тражиоце азила се уносе у посебну евиденцију „АЗИЛ“. Лични подаци, отисци прстију и фотографије нерегуларних миграната се уносе у „АФИС“, док се лични подаци и мере које су примењене према овим лицима уносе у „ОКС“ (у коју се, поред личних података, уносе подаци о свим мерама које су предузете према странцима).

3.1.2. Употреба језика и поучавање о правима

Разговори између представника ПУ Пирот и странаца се обављају на енглеском језику, јер према речима полицијских службеника, лица најчешће путују у групама међу којима увек неко говори енглески језик. Још једном је истакнут проблем недостатка финансијских средстава како би се ангажовао преводилац што би у великој мери олакшало комуникацију са странцима и омогућило лакше упознавање странаца са правима и обавезама које имају. Изузетно, у ситуацијама када ниједан странац не говори енглески, контактира се лице пореклом из Ирака које говори арапским језиком, а које има пребивалиште у Пироту, и путем телефона помаже полицијским службеницима.

3.1.3. Поступање према малолетнику – сарадња са органом старатељства

Сарадња са надлежним центром за социјални рад је од стране представника Одсека за странце оцењена као веома добра. Уколико је затечено лице малолетник, било да је у пратњи или без пратње, полицијски службеници ПУ Пирот увек обавештавају центар за социјални рад. Центар обавезно предузима даља поступања према лицу ако је у питању малолетник без пратње и доноси решење о постављењу старатеља.

3.1.4. Лекарски преглед

Уколико процени да је странцу неопходан лекарски преглед, полицијски службеник ће га спровести у локални дом здравља. Такође, странцу се обезбеђује лекарска интервенција и у случајевима када је сам затражи.

3.2. Поступање према странцу који није изјавио намеру за тражење азила

Након идентификације, против странаца који неће да траже азил у Србији, као и против оних који имају истеклу потврду о израженој намери, подноси се захтев за покретање прекршајног поступка и та лица се спроводе дежурном прекршајном судији. У 2015. години ПУ Пирот је поднела 12 захтева за покретање прекршајног поступка против нерегуларних миграната, а прекршајни суд је на основу тих захтева изрекао 12 прекршајних санкција, од тога 6 новчаних казни и 6 опомена. Након извршене прекршајне санкције ПУ Пирот доноси решење о отказу боравка, којим се странцу налаже да самостално напусти територију Србије у одређеном року. Од почетка 2015. године ПУ Пирот донела је решења о отказу боравка за 489 лица.

Од 01. 11. 2014. године између Србије и Бугарске почео је да се примењује Споразум између Републике Србије и Европске заједнице о реадмисији лица која незаконито бораве⁴. Нерегуларне мигранте за које постоје докази да су дошли са територије Бугарске углавном затичу полицијски службеници Регионалног центра граничне полиције према Бугарској. Међутим, решења о смештању ових лица у Прихватилиште за странце, издавање путних листова и доношење решења о отказу боравка доноси ПУ Пирот. Од почетка 2015. године ова ПУ је донела 76 решења о смештању нерегуларних миграната у Прихватилиште.

3.3. Поступање према странцу који је изјавио намеру за тражење азила

Странцима који изјаве намеру за тражење азила Одсек за странце ПУ Пирот издаје потврду о израженој намери за тражење азила. Од почетка 2015. године до посете НПМ тима 586 лица је изразило намеру за тражење азила. Потврде не садрже фотографије.

Лица којима је издата потврда се упућују у центре за азил који у датом тренутку имају расположиве смештајне капацитете (информација добијена од Управе граничне полиције). У потврду се уноси назив центра за азил где лице треба да се јави у року од 72 сата.

---

⁴ „Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 103/07.